

A patricius cégek és a magyar ifjuság

Irta: Szénásy Gyula

Ha az arisztokráciának megvannak a maga ősei, úgy a kereskedelem legalább is annyi ósre tekinthet vissza. Ez az évszázados leszármazásban gyökeres öntudat, az elődök szorgalmas, becsületes munkája, a tisztaság, az üzleti elvek, amelyeket a mindenkori utódok átvettek és következetesen gyakorolnak, a cégek körül bizonyos nobilitás, patinás szellemet teremtettek meg. Ebből a talajból fakadnak az üzlet hagyományai.

Az üzleti hagyomány ápolása és továbbfejlesztése egyik nemes hajtása: a patricius cégek, amelyekre a külföldi kereskedelmek nem ok nélkül büszke, már csak azért is, mert ezek munkáját teljes joggal egyenjogúnak tartja bármely más termelő-munkáival. Minden tisztességes munka fizetelméért; elvégre mindegyik egyformán anyagi javak megszerzésére irányul. Mégis azt tapasztaljuk, hogy a magyar társadalomban a kereskedelemmel szemben még manapság is bizonyos atavisztikus elfogultság nyilvánul meg, amely évszázados elfogultság hazánkban nagy kárára sok középosztálybeli s így bizonyára intelligens munkaerőt tartott vissza a kereskedelem művelésétől. Pedig ezek az erők éppen intelligenciájuknál fogva helyüket bizonyára megállanák és a fejlettebb műveltségű társadalmi osztályokhoz való hozzátartozásuk révén is hozzájárultak volna a kereskedő-osztály társadalmi szintje emeléséhez és jobb megbecsüléséhez, amelyet kétségbevonhatatlanul hasznos munkája révén feltétlenül meg is érdemel.

Számos példa mutatja, hogy ezen a pályán igenis boldogulnak azok, akiknek bölcsőjébe az intelligencián kívül az istenek üzleti érzéket is fektettek. Ez fontos és fontos az is, hogy a pályájához hivatottságot is érezzen. Ha ezek a tulajdonságok megvannak benne, amellyel eszes és intelligens is, feltétlenül boldogul. A kereskedés ugyanis par excellence az a foglalkozás, ahol mindenki annyit ér s úgy érvényesül, mint amennyit tud.

A fiatalok ne higgyék, hogy a kereskedelem csak rideg, anyagi foglalkozás. Oh nem! Vegyük pl. a magam foglalkozását, a női divatüzletet. Ennek művelése körül kifejtett ízlés révén közeli vonatkozásban van a művészetnek többféle ágával s így a többi között a képzőművészettel is, amely művészetet a kereskedő által forgalomba hozott árukban a színek, motívumok, rajzok, az ezekben megnyilvánuló összhang ezerféle változatában érvényesül. Minél fejlettebb ízlésű a kereskedő, annál jobb ízléssel választja meg a közönségének szánt cikkeket s így mintegy nevelőhatással van a társadalomnak azon rétegeire, amelyeket árúval ellát.

Azokat az ifjú barátaimat, akik e sorokat olvassák, akik úgy érzik, hogy megvan bennük a szükséges gyakorlati érzék, azokat felhívom, hogy lépjenek a kereskedői pályára és vessék meg ezáltal egy-egy új, talán századokra szóló patricius cégnek az alapját. Tisztas, hasznos munkájukkal maradó értékeket termelnek nemcsak maguknak, hanem utódaiknak és a nemzetnek is.

A kereskedelem aktuális kérdései

Irta: FISCHER ÖDÖN

m. kir. kereskedelmi főtanácsos.

A kereskedelem válságos időket él. A krízis jelei szembeszökőek mindenki számára, de csak kevesen gondolják át világosan és alaposan a helyzet előidézésében szereplő valamennyi tényezőt. Azok a cselekvő hatalommal felruházott fórumok, amelyeknek hivatása volna a társadalom ezen vitálisan fontos rétegének gyengülő érverését orvosi érdeklődéssel figyelni, ezzel szemben közönyt tanúsítanak.

A kereskedelmi miniszter hivatalbalépése idején sok reményt keltett a megindított ankét-sorozattal, ez azonban félbeszakadt, Wekerle pénzügyminiszter költségvetési exposéjában pedig a kereskedelemről meg sem emlékezett. A kormányzat — azt kell hinni — feladta a kereskedelmet. Legfeljebb lelkiismereti megnyugtatóként hallunk néha diagnózist arról, hogy miért nem lehet a kereskedelem bajain segíteni. „A világgazdasági helyzet alakulása, a fogyasztóképesség csökkenése, a kereskedelem túldimenzionáltsága, Trianon” — állítják ezek a kereskedelem halálos betegségeinek a kórokozói, melyek ellen gazdasági rendszabályokkal, kormányintézkedésekkel küzdeni amúgy sem lehet.

Valóban, a világgazdasági helyzet alakulását nem befolyásolhatják, a legtöbb esetben elensúlyozni is bajosan tudják kormányintézkedések; valóban a gabona világgazdasági tragédiája külön tragikuma a magyar gazdasági életnek, amely az elmúlt év folyamán több, mint egy félmilliárd pengővel csökkentette a magyar mezőgazdasági lakosság vásárlóerejét, de nem ez az egyetlen oka annak az értékesítési válságnak, amellyel a magyar kereskedelem a külföld piacain megbirkózni képtelen. Elég, ha e részben Eber Antalnak arra a megállapítására hivatkozom, hogy senki sem követelheti a magyar kereskedelemtől annak a szomorú ténynek az ellensúlyozását, ami a mezőgazdaságot és az ipart versenyképtelenné teszi. A magyar kereskedelem és az egész magyar közgazdaság azonban joggal követeli ennek az ellensúlyozását a kormánytényezőktől, elsősorban a pénzügyi kormánytól akkor, ha megállapítható épp a Wekerle által publikált tavalyi adóstatistikából, hogy állami kiadásaink rohamosan növekszenek. Ha az adózási számadatait összevetjük az egész mezőgazdaság és gyárpar termelésének értékével, mely alig haladja meg az 5 milliárdot, úgy nyilvánvaló, hogy az ipar és mezőgazdaság termelési költségeiben csaknem 20 százalékkal szerepelnek a közterhek. Tehát olyan magas százalékkal, amely versenyképességünket eleve alássa, nemcsak a külföldi, de sok esetben a belföldi piacon is. Ezt azonban sem 5 százalékos, még kevésbé 3,5, vagy 2,7 százalékos költségvetési reduktiókkal elérni nem lehet. Ehhez az egész termelési, vasuti tarifa-, vámtarifa- és kereskedelmipolitikánk gyökeres revíziója mellett, elsősorban a túladóztatás káros pénzügyi politikájának megszüntetésére volna szükség.

Igaz az is, hogy a fogyasztóközönség vásárlóereje napról-napra esőkkent az elmúlt év folyamán. A mezőgazdasági lakosság vásárlóerejének csökkenését még csak fokozta a kereskedelem szempontjából a munkanélküliség száma, az újabb, ezrekre menő B-listás magánalkalmazottak, az üzletüket vesztett kereskedők, azok alkalmazottai és mindezek családtagjainak a kiválása a fogyasztók köréből. De vajjon ezt a fogyasztói válságot nem elsősorban a rettenetes súlyos adóterhek megnövekedése okozta-e? A múltévi adóstatistika szerint a fejenkénti adóterhek Csonkamagyarországon, a békebelihez viszonyítva, 60 százalékkal emelkedett. Egyedül a forgalmi és fényűzési adók tétele — amely két adóem a boldog béke Magyarországon ismeretlen volt — 20 pengő 20 fillérrel növelte a fejenkénti adóterhet, a békebeli megterheléssel szemben.

És ugyancsak nem természetes-e a fogyasztás válságának kiszélesedése, ha a vámban kifejezett fejenkénti fogyasztási adó terhe a békebelinek háromszorosa emelkedett.

És ha ezek mellé a számadatak mellé odaállítjuk a kereskedelem kívánságainak szerény listáját, úgy valóban csak a megdöbbenés

hangján kérdezzük, hogy miért nem siet a pénzügyminiszter a kereskedelem megmentésére?

Mik ezek a kívánságok?

1. A fényűzési adó megszüntetése. Ez az adóem a pénzügyminisztérium számára ma mintegy 8—10 milliót jelenthet, a magyar közgazdaság és kereskedelem számára viszont annyit jelent, hogy a nálunk luxuscikkeknél deklarált árukat Bécsben vásárolja meg a közönség, ami által a magyar közgazdaság százmilliókkal károsodik. A mi luxusadó-rendszerünk nem a pazarlást sújtja, de a minőség-árut, ami mégsem mindig luxus. Nem a dözsölőket bünteti, hanem az idegenforgalmat riasztja el és a mindennapi élet kultúrásükeleteit drágítja meg.

2. Több, mint nyolc év óta küzd a kereskedelem a forgalmiadó fázisrendszerért. Egy olyan rendszerért, amely a kincstár jövedelmét egyetlen fillérrel sem csökkentené, de a kereskedelmet igen nagy adminisztratív robotmunka alól szabadítaná fel. És megszüntetné azt a közgazdasági képtelenséget, hogy egy magyar adózási rendszer 2 százalékos prémiumot adjon a külföldi importőrnek a hazai nagykereskedelemtől rovására. A mi forgalmiadórendszerünk a legsúlyosabb és legfalgalmirombolóbb egész Európában. Budapest — dr. Laky Dezső műegyetemi tanár statisztikai megállapításai szerint — 60 pengő forgalmiadóterhet jut egy fogyasztóra. Ugyancsak Laky adatai alapján állapítható meg az is, hogy a legjelentékenyebb forgalmiadóterhet a kereskedelmet sújtja és hogy a kereskedelemre eső forgalmiadóterhet 80 százalékát a kisegisztenciák viselik. Laky Dezső tudományos kutatásai teljes mértékben igazolják a kereskedelem kívánalmait, amelyekkel az eddig még mindig eredménytelenül hozakodott elő. A Bach-korszak adói óta ez a leggyűlöletesebb adóem, — állapította meg a GyOSZ igazgatója, évekket ezelőtt a forgalmiadóról.

3. A harmadik kívánsága a kereskedelemnek, hogy az adókvetés történjék reális alapon. Nem egyeztetendő össze az adómarókkal az adóbevételeknek az a rendszere, amely a kereskedő könyveinek féltedobálásával jövedelmet állapít meg ott is, ahol a kereskedő veszteségre dolgozott. A bevételek adóztatásának következménye a túladóztatás, a felduzzadt adóhátralékok, a büntetéseszerű késedelmi kamatok, az adóvégrehajtások rendszere. Ez a rendszer eredményezte azt, hogy bár a kereskedelem az ország összes lakosságának 5,1 százalékát teszi, a jövedelemadó összes alapjának mégis 12 százalékát viselte: tehát kétszer annyit adóztat, mint amennyit számaránya szerint fizetnie kellene. Ha a pénzügyminiszter úr végigtekint a patricius kereskedőkégek veszteséglistáján, akik fél-, vagy háromnegyedszázados mult után most fizetéképtelenek, nem egy esetben végleg befordítván a boltjuk felett lógó tisztes kereskedőcéget, nem gondolkozik-e el azon, hogy lassanként a legjobb adófizetők egy része „névtelen” adófizetővé válik?

A kereskedelemmel szemben általában használt érv az is, hogy sok a kereskedő, nincs mód a segítségre. Nem vitatható, hogy bizonyos szakmákban a mai kereseti viszonyok mellett túldimenzionáltság mutatkozik, bár Németországban, Svájcban — Amerikáról nem is beszélve, — a kereskedők számaránya a miénknél nagyobb mértékben növekedett. Ezen a téren állami beavatkozásra nincs mód, de az bizonyos, hogy az állam ezen a téren hozzájárult a viszonyok romlásához, az államilag szubvencionált verseny kiterjesztésével, a házikézelésben lebonyolított külön akciókkal, a községi üzempolitika megtűrésevel, az iskolák, tisztviselői csoportok, cserkészszövetségek kereskedői tevékenységének engedélyezésével.

Statisztikailag igazoltatott, hogy a fővárosban működő szövetkezetek összes forgalmuknak csupán 23 százalékát bonyolítják le tagjaikkal, tehát a tagjaiknak nyújtott visszatér-

Ajánlja elsőrangú gyártmányait,

petroleum-lámpákban,

villamos csillároknak,

zománc-edényekben,

zománcozott fürdőkádokban

és egészségügyi cikkekben.

Raktárak:

V., VÖRÖSMARTY-TÉR 3

VII., ERZSÉBET-KÖRUT 19

rítés 73 százalékát a kereskedőtől elvont vásárlókkal fizetetik meg, ugyanakkor, amikor mindössze 11 százalékát fizetik annak az adónak, amit hasonló forgalom mellett a kereskedelemnek kellene fizetnie: és mégis a kereskedelem évtizedes kívánsága, hogy a szövetkezet — a klasszikus szövetkezeti eszme szellemében — csak tagjainak adhasson el, pusztába kiáltó szó marad.

Igaz az is, hogy a legtöbb nyomorúságnak a békétlen béke egyik főoka. De nem minden nyomorúságnak ez az oka. A történelmi Trianon betetőzése volt az a gazdasági Trianon, amelyet a téves vámpolitikával alapoztak meg.

Magyar Bőrszékéipar

Pipisz Vilmos utóda
Bpest, V., Mériég-u. 4.
Telefon: 810-56

Saját készítményű

valódi-bőr és modern angol bútorok, bőr- és velour-fotelok, modern ebédioszékék. — Lakberendezési tárgyak, hajított bútorok. — Kopott bőrbútorait és bőrszékét javíttatás-festjük és alakítjuk

Az elhatározott, de nem fogantatott vámtarifa-revizió csak rést ütött volna a gazdasági Trianonban. A mai nyomorúságból egyedül a fogyasztási területek kiszélesítése vezethet ki. Mihamarabb el kell következnie az utódállamok gazdasági és politikai közeledésének, hogy ebből a harmóniából kivirágzhassék Közép-Európa gazdasági békéje és zavartalan fejlődése. A szomszédos államokhoz való közeledés politikája olyan gazdasági, tehát nemzeti érdekünk, amelyért érdemes és kell is áldozatokat hoznunk. A tranzitkereskedelem lenne hivatva arra, hogy a mai gazdasági határokon túl, a magyar kereskedelem régi összeköttetéseit ápolja és a magyar ipar számára propagandamunkát végezzen és ehhez az állam jóindulatú beavatkozására van szükség.

G. B. Shaw legújabb politikai szatírjában, az „Amerika császárja”-ban arról beszél, hogy Európa keleti határai valahol a Rajnánál lesznek. Közép- és Kelet-Európa államainak nagy érdeke, hogy ez a szatirikus jóvámondás tragikus valósággá ne válhassék!

KENDER-, JUTA- és TEXTIL-IPAR RT (UJPESTI JUTAGYÁR)

Városi iroda:
Budapest, V., Akadémia-utca 16.
Gyártelep:
VI. kerület, Váci-út 189. szám.
Telefon:
Aut. 240—10, Aut. 288—76.

Magyarország legrégebb és legnagyobb jutagyára!
Készít mindennemű jutafonalat, jutaszövetet és jutaszakot